

PÓSFAI GYÖRGY

Kivágások

PÓSFAI GYÖRGY (1956) Szeged

JÁTÉK

A korong olyan másfél méter átmérőjű lehetett, és nem közvetlenül a talajon feküdt, hanem valami enyhén kiemelkedő talapzaton. A három dobó százhusz fokos szögben, tőlem mintegy tizenöt-tizenöt méterre helyezkedett. Nem volt kijelölt helyük, lazábban mozoghattak, de nem jöttek közelebb. A gyerekfejnyi, piros pöttyös labdákkal nem volt gondom, ugyan eléggé kiszámíthatatlanul röpül egy ilyen könnyű labda, amire hozzám ér, lelassul, könnyen oldalra hajolhatok. Meg aztán ha egyik-másik eltalál, csak lepattan rólam.

Most viszont kicsit megcsípte a vállamat hátulról egy labda: ez másfajta volt, kisebb, és kemény gumiból való. Fel is váltották ezek az újabb labdák fokozatosan a könnyűeket. Nem figyeltem eddig, valahogy azt vártam, kifognak a labdákból. Most látom, hogy egyrészt a szanaszét gurulókat labdaszedő gyerekek összeszedik, másrészt kosarakban mindig újakat hoznak, és leteszik a dobók keze ügyébe.

Szaporán szállnak felém a gumilabdák, jobban kell figyelnem. Egyszerre két dobót tudok szemmel tartani, szerencsére ezek nem hangolják össze a dobásaikat, könnyen kitekerek. De hátra is kell állandóan pislogatnom, onnan is jön az áldás. Ezek a kisebb, tömörebb labdák gyorsabban szállnak, de a röppályájuk is kiszámíthatóbb. Egy-egy közelben elszálló labda kézre jön, kinyúlva el is kapok egyet, ez azonban nem bizonyul jó ötletnek. A körön kívül álló báméskodók hangot adnak nemtetszésüknek, úgy látszik, gúnynak, kihívó viselkedésnek tartják. Leejtem az elkapott labdát magam mellé, és többet nem nyúlkalok utánuk, csak az elhajlogtatásra ügyelek. Figyelek, hátrapislanatok, ha kell, forgok, oldalt lépek a korongon, hajladozom.

Meddig tart ez? Nem kerüli el most a figyelmemet, hogy újabb kosarakat hoznak, még kisebb labdákkal. Hoppá, ezek puffannak, ahogy célt tévesztetten megpattannak a földön. Olyanok lehetnek, mint egy baseball-labda, ha egy ilyen fejbe talál, kinyúlok. Koncentrálok, kitekerek, lihegek.

A dobók nem fáradnak? Nem fájdul meg a könyökük? Csak úgy surrognak körülöttem a golyók. Ez eltalált, de csak súrolt, megpattant a karomon. Lesz egy nagy kék folt így is.

Egyik irányban kevesen állnak a körön, ha hirtelen arrafelé kirohannék... de lehet, hogy rosszul járok, mert akkor a dobók talán elhagynák a helyüket, és utánam rohannának, esetleg még a labdaszedők és a nézők is.

Ahogy tovább várok, egyre többen lesznek a nézők, amennyire tudok figyelni, már az a kis nyílás sincs ott a köríven.

Próbaképpen úgy teszek egy pillanatnyi szünetben, mintha letenném a lábam a korongról, el akarnék indulni kifelé. A tömeg felhördül, visszahúzódodom középre, és vállvonogatva jelzem, hogy tulajdonképpen le sem tettem a lábam a földre.

Mintha megmozdulna most alattam a korong. Igen, lassan forogni kezd. Nem túlságosan zavaró, csak még jobban résen kell lennem, szerencsére kivételesen jók a reflexeim, eddig egy dobás sem talált telibe, és zihálok ugyan, de bírom a tempót.

Remélem, nem fog gyorsulni a korong forgása, mert akkor elszédülhetek.

Úgy látom, újabb kosarakat hoznak, és ezekben valami más van. Kisebb, fekete, szögletes, suhógó tárgyak kezdenek elsüvíteni mellettem.

Igyekszem mindig úgy lépkedni a forgó korongon, hogy a langaléta, nagyokat dobantva dobót és a laza vállút tartsam elsősorban szemmel, és az a kisebb, jóformán törpe alak legyen a hátam mögött, az nem dob olyan erőseket.

Most látszott a százhusz fokos elrendezés teljes értelme: nemcsak kevésbé tudom egyszerre szemmel tartani mindhármukat, de egymást sem találják el célt tévesztett dobásaikkal.

MICSODA NAP!

Ez a fadoboz pont jó lesz madárodúnak. Felemeltem a fűből, hogy alaposabban megvizsgáljam. Egyszerű szerkezet, de pontos munka: tartós, rétegelt lemezekből összecsavarozva, a szélek rendesen illesztve, az élek lecsiszolva. Újszerű állapotban van, de látszik, hogy használták valamire (hogy mire, azt még ekkor nem tudtam). Lehetne kicsit magasabb, de valószínűleg ez a kocka forma is megfelel. Az ovális nyílás az oldalán elég nagy, de seregélynek éppen alkalmas lehet. Talán még a szalakóta is beleköltözhet. Jó fogás.

Körülnéztem, találok-e még valamit, ide-oda bóklásztam a fűben.

És íme, ott feküdt a gazoktól félig elrejtve egy klarinét. Rendesen összecsavarva, makulátlan állapotban, csillogón. Felemeltem, s ahogy súlyosan a kezemben feküdt, szinte a tapintásán keresztül érezni lehetett az értékét. Régen találtam már ilyen szép tárgyat.

De az ember telhetetlen, és én nem igazán szeretem a klarinétot (csak dzsesszes felállásban hallgatom szívesen), olyan erkölcstelen, sikamlós hangja van, sokkal jobban kedvelem a komoly, megbízható oboát. Hátha hever itt valahol egy oboa is.

Jobbra-balra kis kitérőkkel tovább vizsgáloztam. A perjék, csenkeszek és más pázsitfűvek hajladozó kalászaik és bugái között vonós hangszerek tűntek fel, hegedűk, brácsák, csellók, szétdobálva, többnyire töröttek. A húrokat eleinte leszedtem róluk, és összecsavarva a hátizsákomba tettem, de aztán idővel kezdtem ezt hanyagolni. Sok mindenre jó egy ilyen húr, ugyanakkor rugalmassága miatt nem könnyű hajtogatni, valami egyszerű, praktikus drótnak jobban örültem volna. Amúgy szívfájdalom volt látni a sok szép hangszert betörve, nyakaszegetten. A faanyag, bármennyire is szép, csak tüzelőnek lenne jó, azzal pedig bőven el vagyok látva.

Továbblépve itt is, ott is a réti viragok közül tükröződő napfény ötlött a szemembe, egyre sűrűbben. Alig akartam hinni a szerencsémnek, a vonósok mellett feltűnedeztek angolkürtök, harsonák és néhány fuvola is. A fém jól jön, a fuvalákat a hátizsákba dugtam, a rézfúvósokat húrokkal igyekeztem nyálabbba kötni, de kezdett túl megterhelő lenni a csomagom. Majd csinállok több fordulót, ha lesz még rá esélyem. A távolból robbanások hallatszottak, és mintha közelednének.

Kezdett kirajzolódni valami minta: úgy húsz méter széles sávban voltak elszőrva a hangszerek, a völgytalp hosszában, a fűben alig kitaposott ösvény mentén. Némelyik hangszeren rászáradt, sötét foltok mutatkoztak, de nem mondanám rájuk biztonsággal, hogy vérfoltok. Továbbléptem, kíváncsian, meddig tart ez az aranyánya.

Pár lépés után, íme, rá is bukkantam egy oboára, sértetlen állapotban, benne volt a nád is. Nagyon megörültem neki, a klarinétot mindjárt le is cseréltem. Fantasztikus ez a nap.

Újabb vonós hangszerekre is rábukkantam, ráadásul voltak közöttük sér-tetlenek is. Nem volt szívem ezeket megcsonkítani, inkább kerestem hegedű-vonót, és a legszebbnek látszó példányokat kipróbáltam egy Biber-szonáta erejéig. Hihetetlen, de egy csodás mesterhegedűre is bukkantam, talán a hangversenymesteré lehetett. Ezt nem lehet itt hagyni.

Mintha karácsony lenne, és kívánatosabbnál kívánatosabb ajándékokat kapnék! Meddig tarthat a szerencsém? Körülnéztem, a völgyben semmi mozgás. A robbanások és kattogó sorozatlövések továbbra is hallatszottak, de egyelőre csak a távolból. Az ég tiszta, a napsütés ragyogó.

Végül a teljes terület bejárásából úgy láttam, egy komplett szimfonikus zenekar járt erre. Az igazán nehéz hangszerek – tuba, hárfa, üstdobok – hiányoztak, azokat már valahol korábban eldobhatták. Hangszertokok sem voltak sehol, mindenki kezében vihette a játékra kész, talán fel is hangolt hangszerét.

Egyszer régen olvastam egy regényes történelmi könyvet, ebben középkori városi toronyzenészek utaztak keresztül a téli erdőn, és farkasok tartóztatták fel a szánjukat. Szorultságukban-kínjukban előkapták hangszereiket, és zenével próbálták távol tartani a vadállatokat. Fújták-fújták, lassan kifuldva, a farkasok meg egyre közelebb köröztek. Szerencsés lett a vég: megérkezett egy vitéz katona, aki nagyot nevetett a látványon, és fokosával szétcsapott a farkasok között.

Egyébként találtam egy betört nagybögőt is, erről aztán beugrott, mire való a fadoboz: lábtámasz a nagybögősnek. Az ovális nyílás pedig azért van rajta, hogy hordozáshoz bele lehessen markolni.

TANULMÁNY

A második szakasz egy alternatív megoldást vázol fel. Lényege, hogy szétesztaná, ezzel elviselhetővé és menedzselhetővé tenné a felelősséget.

A politikai vezetőktől ugyanis nem lehet elvárni, hogy ekkora felelősséget vállaljanak, és valóban hatékony döntéseket hozzanak. Csupán saját hatáskörben ügyeskednének, a tiltakozásokat, zavargásokat, népszerűségvesztést nem vállalnák, nem is erre kaptak mandátumot.

Ha viszont mindenki közvetlen, érdekelt és aktív szereplő, mind az eszközök és megoldások, mind ezek megítélése más megvilágításba kerül.

Egy gyors számolás. Jelenleg van mintegy hétmilliárd ember, ennek fele (egyszerűsítve) férfi. Ha ennek 20 és 60 év közötti korosztályát nézzük, az a népesség durván negyede. A cél a Föld pusztító kizsákmányolásának megakadályozása, és ehhez a népesség felére csökkentése. Ha tehát a 20-60 éves férfiak fejenként két embert agyonütnének, a teljes népesség felére csökkentése megvalósulna.

Ez persze egy elnagyolt, egyszerűsített séma. Érdeemes néhány lényegesebb részletet is kibontani.

Először is, miért korlátoznánk a végrehajtókat a 20-60 éves férfiakra? A korhatárnak van racionális, fiziológiai-alkalmassági alapja. De például a nőket nem kellene kizárni. Nyilván kevesen lennének közülük, akik erre jelentkeznének, de a lehetőséget meg kell adni nekik is.

A férfiakat sem lehet egy kalap alá venni, hiszen sokan lehetnek, akik akár ösztönös irtózásból, akár neveltetésük vagy vallásuk miatt tartózkodnának a feladattól. Mások – ha nem is sokan – éppen ellenkezőleg, kapnának az alkalmon, vadászösztönük kielégítésének megvalósítását látnák benne. Erre a problémára a fejkvóták adásvétele lenne a megoldás. Aki nem akar részt venni, eladhatja a két rá osztott cselekményt, vagy ha nincs rá kereslet, akár

még fizethet is érte, hogy más vegye át tőle. Ennek a megoldásnak olyan járulékos előnye is van, ami első pillantásra nem is tűnik szembe: a tőke áramlása a gazdag régiókból a szegényekbe. Könnyű belátni, hogy az tud fizetni, aki gazdag, a szegénynek pedig nagyobb a késztetése a feladat átvételére. Ha pedig valaki plusz vadászati lehetőséget akar, és ehhez kellően tehetős, akkor a pénz természetes útja megint csak valami szegényebb eladóhoz vezet. Végül mindenki jól jár: mind a tartózkodók, mind az önkéntes vállalkozók igénye kielégül, és még az anyagi-életszínvonalbeli különbségek is jobban kiegyenlítődnek.

A népesség felére fogyása önmagában még nem biztosítja az erőforrások ésszerű, optimális kihasználását. Ehhez az egészséges, diverz társadalmi szerkezet megőrzésére is szükség van. A népességcsökkentést tehát torzításmintesen, mindenféle válogatás mellőzésével kell végrehajtani. Korra, nemre, rasszra való tekintet nélkül.

Felmerülhet, hogy ha egyszer meg is valósul a népesség egészséges szintre történő redukálása, a felszabaduló erőforrásoknak köszönhetően a probléma újratermelődhet. Erre lenne megoldás az egyszeri kampány helyett valami ismétlődő „vadászszезон” bevezetése. Ez például egybeeshetne nálunk a tradicionális szarvasbőgési időszakokkal. Máshol persze más, helyi specialitáshoz alkalmazkodhatna.

Van még persze sok apróság. Például az, hogy a 20–60-as férfiak 20–60-as férfiakat is eliminálhatnak, és minden ilyen esemény csökkenti a fogyasztási rátát. De ez csak számítási nüansz. Lényegesebb például a minőségbiztosítás, az ellenőrzés megvalósítása. Egy javaslat szerint a fejkvóta teljesítését valamilyen hamisíthatatlan, biometrikus objektum, például egy levágott szerv bemutatásával lehetne igazolni. Ez persze nem lehet valami nem egyértelmű és nem szembetűnő függelék (ujj, fül), és ne is legyen komplikált vagy kevésbé higiénikus a megszerzése (belső szerv). Egy szó, mint száz: jó megoldás lehet például az orr porcós része.

Brutálisnak tűnhet a javaslat. Valóban, az aktív hozzájárulás nem fér bele eddigi neveltetésünkbe, világképünkbe. Racionális felvilágosító kampányra van tehát szükség, olyan vezérmotívumok mentén, hogy „egyszer mindenki meghal”, „felelősséggel tartozunk unokáinknak”, „te is tehetsz bolygónkért”. Idővel az erkölcsi megítélés is változni fog. Elvégre nem milliókat, még csak nem is emberek tucatjait kell a halálba küldenünk, hanem mindössze a fejenkénti két személyt. Néhány perc leforgása alatt túl lehet lenni rajta. Egy vásárnapra séta a korzón (nem árt néha hátranézni), két jól irányzott csapás egy kemény tárggyal, két ismeretlennel kevesebb. Attól sem kell tartanunk, hogy mások megszólalnak, hiszen csak társadalmi kötelességünket teljesítjük. Magunkért és a jövő generációiért.

ISMERETLEN BARÁTOM

Nagyon fogy a kávé, nyilván van egy ismeretlen barátom, akivel megosztom. A közös teázóban tartom, a szekrényben, és naponta többször lemegyek, rendszeres időpontokban, hogy készítsék magamnak egy élénkítő feketét. Az üvegre nagy betűkkel ráírtam, hogy „ENYÉM”, nehogy tévedés legyen. Mostanában viszont feltűnően gyorsan fogy, nyilván egy ismeretlen barát is használja. A barátok között természetes az ilyesmi.

Letelt a munkaidőm, indulnék hazafelé, de nincs a helyén a biciklim. Nyilván az ismeretlen barátomnak kellett, és elvitte.

Kicsit izgulok az új helyzet, a barátom miatt. Hazafelé bevásárolok ezt-azt, hátha meglátogat. Lutri, mert nem tudom az ízlését (kivéve a kávé).

Igyekszem mindenfélét összevásárolni, hogy mindenképp a kedvében járhaszak.

Vártam az este, de nem bukkant fel, most már lassan lefekszem. Nem zárom kulcsra az ajtót, hogy be tudjon jönni, ha mégis... Nem tudok kulcsot adni neki, mert rejtőzködik, nem tudom, most hol jár. Milyen rossz lenne, ha nem ébrednek fel a kopogtatásra, és be kellene törnie az ablakot.

Kicsit még olvasgatok, utána nézek pár dolognak, hátha megkérdezi.

A következő napokban folyton kerülgettük egymást. Elhagyott a barátom, nyilván a barátom tetszett meg neki. Nem esik jól, hiszen végre akadt egy partnerem, akiben megbíztam, de legalább tudom, hogy jó kezekben van, meg aztán pont a barátjára haragudjon az ember?

Vajon hogyan néz ki? Korbán hozzám hasonló? Fess, daliás? De ha biceg és szőrös, azt sem bánom. Az igaz barátság nem ilyeneken múlik. Ha különböznek a nézetei, azt is el kell viselnem, elvégre a barátom.

Kicsit lefagyok a gondolattól, de lehet, hogy nem olyan pedáns, rendszerető, mint én? Hogyan fogom elviselni, ha mindig nyitva hagyja a konyhaszekrény ajtaját, és csak kampányszerűen mosogat? Ha nem húzza le kisdolog után a vécét, huh? De hess, rossz gondolatok (lehet, hogy csak környezettudatosságból teszi).

Vajon megyünk-e együtt moziba? Az ízlés is kényes dolog. Vagy még inkább – az ilyesmi pláne próbára teheti a barátságot –, elutazunk-e együtt valami távoli vidékre, nyaralásra, hosszabb időre összezárva?

Bizonytalan vagyok, mennyire tárulkozzak ki neki. Hiszen egyáltalán nem tudom, megértő, bólogató, érzékeny fajta-e, vagy simán lehurrog, ha a baja-imról, gyöngeségeimről vallok.

Érdekes kérdés, hogy vajon melyikünk műveltebb. Én fogok többnyire magyarázni neki, vagy ő nekem? Fogunk-e vitatkozni, akár emelt hangon is? Ki lesz a domináns? Én egy kicsit sértődős fajta vagyok, vajon ő is az?

Mostanában hol itt, hol ott viskelt a bőröm, nagyon kellemetlen. Talán tud rá valami kenőcsöt a barátom.

De most a legsürgetőbb: mit ajándékozzak neki karácsonyra? Mikor lehet a születésnapja? Valami találó, személyes, de olcsó ajándékot kell kitalálnom, mert most éppen a pénztárcámat sem találom.

HATEZER KÖRÜL

6005. Valamit ki fog találni. Ebben biztos volt. Ettől mindjárt jobban is érezte magát, önbizalommal telve fogott neki a napi feladatoknak. Persze semmi különös nem várható, még a napi időjárás is pontosan megfelel a sokévi átlagnak, és a macska is halálpontosan jelenik meg az etetésre. 10.00-kor a tízórás kávé. Gondolatai is átlagosak, de ezzel egyáltalán nem akarta lebecsülni őket. Magához viszonyítva átlagosak. Munka, aztán foci a haverokkal, tévé. Este levágott egy centit az aktuális szalagból.

6004. Hivatali dolgok, néhány elintézendő ügy a városban, váltott egy kevés dollárt.

6003–6002. Lefoglalta az utazás. Teljesen lekötötte a figyelmét a sok új benyomás, az intéznilalók, a reagálás az új környezetre, a túlélés. Fontosabb dolgokkal nem is ért rá foglalkozni; szalad az idő.

6001. Ismét a hivatalban. Kávészás közben elejtette egy kollégának, hogy ki fog találni valamit. Most azonban egyelőre nem fókuszál rá, elintézi az egyszerűbb dolgokat.

6000. Rácsodálkozott a kerek számra. Már csak hatezret alszunk. Új kercset kellett nyitnia, jó, kereken 40 darab szabócenti az egész. Nem is nagy

kupac, tulajdonképpen bele tudná tölteni a zsebébe az összeset, mindig magával hordhatná mind a hatezer centimétert.

5999. Nem tetszett neki ez a szám, valahogy kellemetlen az írásképe. Az ilyeneket átugorhatná, vagy vissza is léphetne. Elvégre semmi nem garantálja, hogy ez egy kőbe vésett szám. Ez csak a statisztika, a nagy átlag, ami ha nem is légből kapott, mégis csak egy durva becslés. Plusz-mínusz tíz százalék bőven belefér. Ha több, az majd valami bónusz lesz, valami utóirat. Ha kevesebb, annál jobb, pláne, ha váratlanul jön, akkor megússza az egyébként elkerülhetetlen leromlást, a képességek leépülését, a kórházat.

5998. Ma kicsit elbizonytalanodott. Mi lesz, ha semmi nem jut eszébe? A délelőtti kávénál aztán hallotta, hogy a kollégák puszognak mögötte. „Ki fog találni valamit” – mondta valaki meggyőződéssel. Ez megnyugtatta: ha már más is úgy tudja, biztosan ki fog találni valamit.

LUZSICZA LAJOS ÁRPÁD, Táj (madarak), 2019

